

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองของเกษตรกร

1. หลักการและเหตุผล

จากสภาพปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันที่กำลังเผชิญกับสภาพปัญหาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ต้องเผชิญกับภาวะการครองชีพที่สูงขึ้น การทำมาหากินของประชาชนต้องต่อสู้ดิ้นรนมากขึ้น สิ่งบริโภคและอุปโภคซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีราคาพุ่งสูงขึ้นเป็นอันมาก

ในสถานการณ์เช่นนี้ วิธีการหนึ่งที่น่าจะเป็นทางออกที่ดี คือ การส่งเสริมให้ประชาชนหันมาดำรงชีพอย่างประหยัดลดรายจ่าย และพยายามเพิ่มผลผลิตเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคในครอบครัว โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปแล้วในระดับหมู่บ้าน ครัวเรือนของเกษตรกรจะมีปัจจัยพื้นฐานด้านการผลิตอยู่บ้าง เช่น ที่ดิน แรงงาน และทรัพยากรประเภท วัตถุดิบทางการเกษตรซึ่งถ้ารู้จักช่วยตนเองและพึ่งตนเองโดยไม่ต้องใช้ปัจจัยภายนอก และสามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมตามสภาพความเป็นอยู่ก็จะทำให้การดำรงชีพในครอบครัว และชุมชนมีความสุขได้ตามอัตภาพ ไม่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาเศรษฐกิจที่กำลังเผชิญอยู่มากนัก

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเอง โดยเน้นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ บนพื้นฐานทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุดและการฝึกกำลังของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อบรรเทาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจในครัวเรือนและในชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 เพื่อให้เกษตรกรรู้จักใช้ปัจจัยการผลิตในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.3 เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถประกอบกิจกรรมอาชีพในระดับเพิ่มรายได้ หรือลดรายจ่ายภายในครอบครัว

3. กลุ่มเป้าหมาย

เป็นเกษตรกรบ้านเหล่าใหญ่ ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้มีการเลือกตัวอย่างไว้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 80 คน

4. ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางพวงพยอม เจริญทอง นักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

5. สถานที่ฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน

- หอประชุมโรงเรียนบ้านเหล่าใหญ่ ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น
- โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ บ้านสว่างหนองแก ตำบลขัวเรียง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
- โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ ชุมชนหนองวัด 2 ทางรถไฟเทศบาลนครขอนแก่น
- สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) ศูนย์พัฒนาชนบทแบบผสมผสาน บ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

6. ระยะเวลาดำเนินการ

อบรมระหว่างวันที่ 8-9 เมษายน 2541 รวมระยะเวลา 2 วัน

7. วิธีการฝึกอบรม

- 7.1 ใช้วิธีการบรรยาย
- 7.2 การอภิปรายกลุ่มย่อย
- 7.3 การสาธิต

7.4 การฝึกปฏิบัติ

7.5 การศึกษาดูงานนอกสถานที่

8. หลักสูตรการฝึกอบรม

8.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจที่กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในปัจจุบัน

8.2 การประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเอง

8.3 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

8.4 การจัดการด้านการตลาด

8.5 การฝึกปฏิบัติตามกลุ่มสนใจ

8.6 การศึกษาดูงาน

8.7 การมอบหมายภารกิจเพื่อนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติจริงในระยะเวลาที่กำหนด

9. งบประมาณ

ใช้งบประมาณส่วนตัวของผู้วิจัยเป็นค่าประกอบอาหารกลางวันเลี้ยงผู้เข้าอบรม ค่าจ้างเหมารถไปศึกษาดูงาน ค่าวัสดุและค่าตอบแทนวิทยากร เป็นเงิน จำนวน 15,000 บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

10. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

10.1 ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

10.2 สำนักงานเกษตรอำเภอมีชัยบุรี

10.3 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น

10.4 สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) ศูนย์พัฒนาชนบทแบบผสมผสานบ้านไผ่

11. การประเมินผล

ใช้แบบสอบถามก่อนการฝึกอบรม (Pretest) และหลังการฝึกอบรม (Posttest)

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

12.1 ผู้ผ่านการฝึกอบรม จะมีความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

12.2 ผู้ผ่านการฝึกอบรม มีรายได้เพิ่มขึ้น

12.3 ผู้ผ่านการฝึกอบรม รู้จักใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในครอบครัว ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

12.4 สามารถส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองของเกษตรกร ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ภาคผนวก ข
แนวคำถามหลักในการสัมภาษณ์และการอภิปรายกลุ่ม

แนวคำถามหลัก
ในการสัมภาษณ์และการอภิปรายกลุ่ม

1. ผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล

ที่อยู่

อายุ ปี การศึกษา

อาชีพ รายได้ บาท

2. เล่าประวัติความเป็นมาของบ้านเหล่าใหญ่ ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัด
ขอนแก่น

ที่ตั้ง

ลักษณะพื้นที่ภูมิอากาศ

สภาพสังคมเศรษฐกิจ

สภาพปัญหาทั่วไปของหมู่บ้าน

3. ปัญหาของเกษตรกรที่ไม่สามารถประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองได้

1.

2.

3.

4.

4. สาเหตุของปัญหา มีอะไรบ้าง

1.
2.
3.
4.

5. ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

1.
2.
3.
4.

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

8. ท่านเป็นสมาชิกขององค์กรใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () คณะกรรมการหมู่บ้าน
- () คณะกรรมการอาสาสมัครสาธารณสุข
- () คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- () สมาชิกกลุ่มอาชีพ
- () สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
- () อื่น ๆ (ระบุ)

9. อาชีพหลัก () เกษตรกรรม

- () รับจ้าง
- () ค้าขาย
- () อื่น ๆ (ระบุ)

10. อาชีพรอง () เกษตรกรรม

- () รับจ้าง
- () ค้าขาย
- () อื่น ๆ (ระบุ)

11. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน () 1,000 บาท และน้อยกว่า

- () 1,001 - 2,000 บาท
- () 2,001 - 3,000 บาท
- () 3,001 - 4,000 บาท
- () 4,001 - 5,000 บาท
- () 5,001 บาทขึ้นไป

12. รายจ่ายของครอบครัวต่อเดือน () 1,000 บาท และน้อยกว่า

- () 1,001 - 2,000 บาท
- () 2,001 - 3,000 บาท
- () 3,001 - 4,000 บาท
- () 4,001 - 5,000 บาท
- () 5,001 บาท ขึ้นไป

13. แหล่งของรายได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () รับจ้าง
- () เกษตรกรรม
- () ค้าขาย
- () อื่น ๆ (ระบุ)

14. ความเพียงพอของรายได้กับรายจ่าย

- () ไม่เพียงพอ
- () เพียงพอ

15. การใช้สินเชื่อจากที่ใด () ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

- () ธนาคารพาณิชย์
- () สหกรณ์การเกษตร
- () ไม่ใช้สินเชื่อเลย
- () อื่น ๆ (ระบุ)

16. ในกรณีที่ใช้สินเชื่อมีจำนวนเงินที่ใช้เท่าใด

- () ต่ำกว่า 1,000 บาท
- () 1,000 - 20,000 บาท
- () 20,001 บาท ขึ้นไป

17. สิ่งของท่านผลิตขึ้นท่านจำหน่ายอย่างไร

- () จำหน่ายให้พ่อค้าในหมู่บ้าน
- () จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง
- () จำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยตรง
- () ไม่จำหน่ายเก็บไว้บริโภคหรือเก็บไว้ใช้ในครัวเรือน

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจด้านการประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเอง

1. ข้อความต่อไปนี้มีความจริงมากน้อยเพียงใดตามความเห็นของท่าน
2. โปรดตอบคำถามดังต่อไปนี้ โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านที่สุด

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
1. การพึ่งตนเองที่ดีของครอบครัวไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นในหมู่บ้าน					
2. การประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเอง หมายถึง การประกอบอาชีพที่มีลักษณะเป็นการผลิตให้พออยู่พอกิน ไม่เน้นการผลิตเพื่อขาย มุ่งเน้นการใช้แรงงานและปัจจัยการผลิตภายในครอบครัวเป็นสำคัญ					
3. การพึ่งตนเองของเกษตรกร หมายถึง การพึ่งตนเองระดับครอบครัวเท่านั้น					
4. การช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้านไม่ใช่แนวทางที่จะทำให้พึ่งตนเองได้					
5. การที่คนจะพึ่งตนเองได้อยู่ที่จิตใจเป็นสำคัญ					
6. การมีความรู้ในวิชาชีพเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้คนพึ่งตนเองได้					
7. การลดรายจ่ายเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ครอบครัวสามารถพึ่งตนเองได้					
8. ถ้าครอบครัวรู้จักใช้จ่ายที่เหมาะสม แม้ไม่มีรายได้เพิ่มก็สามารถพึ่งตนเองได้					
9. การรวมกลุ่มอาชีพไม่ใช่วิธีการที่จะทำให้ครอบครัวสามารถพึ่งตนเองได้					

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
10. ครอบครัวที่จะพึ่งตนเองได้ต้องรู้จักใช้สิ่งของที่มีอยู่ในครอบครัวให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาอาชีพ					
11. ครอบครัวที่จะพึ่งตนเองได้ต้องแสวงหาปัจจัย และสิ่งของจากที่อื่นเพื่อนำมาใช้ในครัวเรือน					
12. การแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ผลิตได้ระหว่างครอบครัวเป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ ในระดับชุมชน					

ส่วนที่ 3 สภาพในการประกอบอาชีพของครัวเรือน

ตามปกติครอบครัวของท่านเป็นเช่นนี้หรือไม่	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
1. มีการช่วยเหลือหน้าที่การงานกันในครอบครัวเป็นอย่างดีทั้ง ผู้สูงอายุ วัยแรงงาน และวัยเด็ก					
2. สุขภาพอนามัยของสมาชิกในครอบครัวของท่านสมบูรณ์แข็งแรงดีทุกคน					
3. ครอบครัวของท่านสามารถผลิตอาหารได้แก่ข้าว พืชผัก สวนครัว เลี้ยงสัตว์ไว้ใช้บริโภคในครอบครัวอย่างเพียงพอ					
4. สมาชิกในครอบครัวของท่านใช้จ่ายอย่างประหยัด จะซื้อเฉพาะในสิ่งจำเป็นเท่านั้น					
5. นำเงินไปฝากธนาคารเมื่อมีเงินก้อนหรือเหลือเก็บ					
6. หากครอบครัวท่านมีปัญหาท่านแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อนที่จะไปพึ่งคนอื่น					

ตามปกติครอบครัวของท่านเป็นเช่นนี้หรือไม่	จริง ที่สุด	จริง	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
7. ท่านพอใจในอาชีพที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน					
8. สมาชิกในครอบครัวมีงานทำอย่างต่อเนื่อง					
9. ครอบครัวของท่านมีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน เป็นของตนเอง					
10. ในการประกอบอาชีพท่านได้ใช้แรงงานภายใน ครอบครัวก่อนที่จะจ้างแรงงานจากข้างนอก มาช่วย					
11. ครอบครัวของท่านมีความรู้เพียงพอที่จะประกอบ อาชีพแบบพึ่งตนเองได้					
12. ครอบครัวของท่านมีเครื่องมือเครื่องใช้หรือ อุปกรณ์ ในการประกอบอาชีพเพียงพอ					
13. ครอบครัวของท่านซื้ออาหารจากข้างนอกเป็น ส่วนใหญ่					

ส่วนที่ 4 ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

ท่านมีปัญหาในด้านต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดกา ✓ ลงในช่องระดับความ
เป็นปัญหาตามความคิดเห็นของท่าน

ลักษณะของปัญหา	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่มี ปัญหา
1. ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ				
2. ขาดข้อมูลข่าวสารในด้านอาชีพ				
3. ขาดความชำนาญในการประกอบอาชีพ				
4. ขาดวัสดุอุปกรณ์				
5. ทุนในการประกอบอาชีพไม่เพียงพอ				
6. ไม่มีที่จำหน่ายผลผลิตที่จัดทำขึ้น				

ลักษณะของปัญหา	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีปัญหา
7. ผลผลิตราคาตกต่ำ				
8. ขาดการรวมกลุ่มอาชีพ				
9. ขาดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างกลุ่มอาชีพ				
10. ขาดการสนับสนุนจากนักวิชาการจากภาครัฐและเอกชน				
11. ปัญหาอื่น				

ส่วนที่ 5 ความต้องการในการประกอบอาชีพ

1. ท่านมีความสนใจหรือต้องการประกอบอาชีพใดมากที่สุด ในอาชีพต่อไปนี้

- () ปลูกผักปลอดสารพิษ
- () เลี้ยงไก่พื้นเมือง
- () เพาะเห็ด
- () ทอผ้า
- () ตัดเย็บเสื้อผ้า
- () แปลงรูปเกษตร เช่น มะม่วงดอง กัลยฉาบ ผลไม้เชื่อม เป็นต้น
- () อื่น ๆ (ระบุ)

2. ถ้ามีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพท่านมีความสนใจหรือไม่

- () สนใจ
- () ไม่สนใจ
- () เฉย ๆ

3. ถ้ามีการฝึกอบรมเพิ่มพูนฝึกทักษะอาชีพในอาชีพที่ท่านต้องการท่านพร้อมที่จะเข้าอบรมหรือไม่

- () เข้าอบรม
- () ไม่เข้าอบรม
- () ไม่แน่ใจ

4. ท่านเห็นว่าควรจะมีศูนย์กลางในการจำหน่ายผลผลิตในหมู่บ้านหรือไม่
- () ควร
- () ไม่ควร
5. ถ้ามีการจัดตั้งกองทุนโดยให้สมาชิกช่วยกันจัดตั้งท่านยินดีที่จะเข้าร่วมหรือไม่
- () เข้าร่วม
- () ไม่เข้าร่วม
6. ท่านต้องการให้หมู่บ้านมีศูนย์ข้อมูลในด้านอาชีพหรือไม่
- () ต้องการ
- () ไม่ต้องการ
- () เฉย ๆ
7. ท่านมีข้อเสนอในการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองอย่างไรบ้าง
- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)